

مسأله محوری در تعطیلات

چند کلمه خودمانی

برای اینکه یادگیری واقعی در دانش‌آموزان شکل بگیرد، نیاز است بین آن‌ها و موضوع یادگیری رابطه برقرار شود. این رابطه به معنای مرتبط شدن موضوع یادگیری به نیازها و عواطف وجودی دانش‌آموز است، به طوری که در او به افزایش انگیزش بینجامد. چنین رابطه‌ای با ایجاد بستر یادگیری مبتنی بر حل مسئله محقق می‌شود. در این بستر، یادگیری در موقعیت‌های واقعی حل مسئله ایجاد می‌شود و یادگیرندگان به‌طور فردی یا گروهی در شرایط واقعی زندگی به حل مسائلی می‌پردازند که یک راه‌حل واحد ندارد (سیف، ۱۳۹۰: ۲۲۱-۲۱۸). برای درک عمیق‌تر آن یادگیری که با وجود دانش‌آموز مرتبط است، از نظر **ونگه**^۲ در رابطه با «یادگیری موقعیتی»^۳ کمک می‌گیرم. یادگیری موقعیتی به این معنی است که یادگیری تنها در موقعیت‌هایی رخ می‌دهد که با زندگی واقعی ارتباط دارند و با تکالیف اصیل طراحی شده‌اند. این موقعیت‌ها در اساس، ماهیت اجتماعی دارند و به زمان و مکان بافتی بستگی دارند که دانش‌آموز در آن واقع است. برای فراهم کردن زمینه به‌کار بستن این نوع از یادگیری، باید از نظریه‌های سازه‌گرایی اجتماعی^۴ استفاده کرد (ایلریز، ۲۰۰۹: ۲۱۸-۲۰۹).

سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ پر بود از مسئله‌هایی که به تعطیلی مکرر مدرسه منجر شد. هر کدام از این مسئله‌ها، اگر با وجود فردی دانش‌آموز مرتبط باشد، می‌تواند زمینه یادگیری درباره آن مسئله باشد. در این شماره، یک فعالیت از کتاب «بازی‌ها و تمرین‌ها» اقتباس کرده‌ام که با اجرای آن به صورت حضوری یا مجازی، می‌توانیم زمینه تأمل درباره مسئله‌های واقعی و یادگیری از آن‌ها را برای دانش‌آموزانمان فراهم کنیم. خوب است توجه داشته باشیم، فرایند طراحی و اجرای پروژه‌های مسئله‌محور بسیار پیچیده‌تر از اجرای این فعالیت است و فعالیت زیر می‌تواند زمینه‌ای برای شروع یک پروژه باشد. برای آشنایی بیشتر با چگونگی طراحی یک پروژه مسئله‌محور می‌توانید به مجله شماره ۳ رشد معلم در سال ۱۳۹۸، ویژه‌نامه هفته پژوهش، مراجعه کنید.

سؤال اول: قبل از وقوع این اتفاق، دیدگاهتان درباره آن چه بود؟ شرح دهید.
سؤال دوم: بعد از لمس این اتفاق و محسوس شدن آن برای شما، چه دیدگاهی درباره آن پیدا کردید؟ آن را شرح دهید.

سؤال سوم: در مواجهه با این مسئله، چه چیزی یاد گرفتید و چه کارهایی انجام دادید؟ اگر دوباره با آن روبه‌رو شوید، چه برخوردی می‌کنید؟

پس از آنکه تمام دانش‌آموزان پاسخ‌هایشان را نوشتند، در اجرای حضوری از آن‌ها بخواهید از جای خود برخیزند و تصویری را که در اختیارشان بود، به همراه سه کاردتی که پاسخ‌هایشان را روی آن‌ها نوشته‌اند، روی دیوار کلاس نصب کنند. اگر فضای کافی برای چسباندن ندارید، از هر دانش‌آموز بخواهید تصویر و کارت‌های حاوی پاسخ را به ترتیب سؤال‌ها روی میزش بچسباند. سپس به همه بگویید برای مدت ۱۵ دقیقه از جای خود برخیزند و کارت‌های نصب‌شده روی دیوار یا صندلی‌ها و نوشته‌های روی آن‌ها را بخوانند.

در اجرای مجازی می‌توانید از هر دانش‌آموز بخواهید پاسخ‌هایش را ضبط کند و فایل صوتی آن را ارسال کند یا نوشته خود را در گروه برای همه ارسال کند. به بچه‌ها یادآوری کنید همگی پاسخ‌های یکدیگر را بخوانند.

پس از مرور جمعی پاسخ‌های یکدیگر، از دانش‌آموزان بخواهید در صورتی که پس از مرور پاسخ‌ها چیز جدیدی فهمیده‌اند، آن را با جمع به اشتراک بگذارند. گفت‌وگوی آخر بخش مهمی است. در این گفت‌وگو می‌توانید زمینه‌های فراهم کنید تا دانش‌آموزان علاوه بر توجه به جنبه‌های مختلف مسائلی که دوستانشان مطرح کردند، به جنبه‌های علمی‌تر این مسائل فکر کنند. اگر این گفت‌وگو به خوبی راهبری شود، می‌تواند زمینه بروز دغدغه در یک دانش‌آموز یا گروهی از آن‌ها باشد و انگیزه‌ای برای شروع یک پروژه مسئله‌محور در سال تحصیلی آینده شود.

اگر موضوع خاصی مدنظر تان است، می‌توانید تمام تصویرها را از یک موضوع انتخاب کنید و دانش‌آموزان را به گروه‌های چهار یا پنج نفری تقسیم کنید و بخواهید به صورت گروهی درباره سؤال‌ها فکر کنند و سپس بقیه فعالیت را اجرا کنید.

این فعالیت به گونه‌ای است که می‌تواند با خلاقیت شما پویاتر و جذابیت‌های دیگری به آن افزوده شود. خوشحال می‌شوم تجربه اجرا و یادگیری‌هایتان از فعالیت را به اشتراک بگذارید.

راه ارتباطی:

bm.teacher1984@gmail.com

پی‌نوشت‌ها

1. Problem-based learning
2. Étienne Wenger
3. Situated learning
4. Social Constructivism

منابع

۱. صندوق کودکان سازمان ملل متحد (۱۹۹۲). بازی‌ها و تمرین‌ها: راهنمایی برای مربیان برنامه‌های مشارکت‌محور. ترجمه الهه میرزایی. دایره. تهران.
۲. سیف، علی‌اکبر (۱۳۹۰). روان‌شناسی پرورشی نوین. روان‌شناسی یادگیری و آموزش. نشر دوران. تهران.
3. Illeris, Knud. 2009. Contemporary theories of learning. New York and England: Routledge.

← نام فعالیت: سالی که گذشت

هدف: آگاهی از برداشت‌های مختلف درباره یک موضوع خاص

رده سنی: دوره دوم دبستان به بالا

مدت: ۴۵ دقیقه

فضای اجرا: کلاس درس یا گروه یادگیری مجازی

ابزار مورد نیاز:

تعدادی عکس درباره چند موضوع: شهادت شهید قاسم سلیمانی و هم‌زمانش، آلودگی هوا، سیل در مازندران، لرستان یا سیستان و بلوچستان، شیوع بیماری کرونا

به‌طور خاص، برای اجرای حضوری: سه کارت در سه رنگ متنوع، ماژیک و چسب نواری.

خلاصه فعالیت: تصویرهایی از موضوع‌های مدنظر تان تهیه کنید و با شیوه‌ای که در روش اجرا آمده است، درباره آن‌ها با دانش‌آموزان تبادل نظر کنید.

روش اجرا: در اجرای حضوری، به هر گروه از دانش‌آموزان یک

تصویر و سه کارت در سه رنگ بدهید و از آن‌ها بخواهید برای دقایقی درباره تصویر فکر کنند و سپس به سه سؤال پاسخ دهند. قبل از اینکه دانش‌آموزان پاسخ‌ها را روی کارت‌ها یادداشت کنند، به آن‌ها بگویید هر کارت رنگی برای نوشتن پاسخ کدام سؤال است.

در اجرای مجازی، برای هر دانش‌آموز یک تصویر

ارسال کنید و از او بخواهید برای دقایقی درباره

تصویر فکر کند و سپس پاسخ هر سؤال

را به صورت مجزا یادداشت و در گروه

ارتباطی ارسال کند.